

Udvalgsforslag om nordisk samarbejde om små håndværks- fag/kulturfag

1. Utvalgets forslag

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk Ministerråd opretter en fælles database baseret på den norske model, hvor alle nordiske håndværksfag kan registrere sig, både håndværkere, elever og virksomheder

at de relevante myndigheder i landene sikrer, at elever som ønsker det, skal have mulighed for at tage op til to års studie-/praktikophold i et andet nordisk land, og have mulighed for at få sin økonomiske støtte med, altså et taxametersystem for studiefinansiering samt en transportstøtteordning

at der bliver etableret et forpligtende samarbejde på uddannelsesområdet for disse områder, hvor næringslivet og kulturlivet er aktive partnere

at der etableres et samarbejdsorgan som anbefalet i rapporten "Spor i Norden"¹

2. Bakgrunn

Kultur- og Uddannelsesudvalget fremsatte i 2007 et udvalgsforslag om de små håndværksfag, som blev vedtaget på sessionen 2007 (Rek. 13/2007/kultur). Udvalget mente, at mange af de små håndværksfag i Norden er i fare for at dø ud, og at der derfor vil være en fordel at

¹ Anbefaling 7.1 lyder: "Nordisk Ministerråd sørger for at de nordiske kultur- og uddannelsesministrene setter i gang et arbeid for å etablere nasjonal og nordiske sekretariat for små håndverksfag".

samarbejde på nordisk plan, og derved øge på den ene side markedet for de små håndværk, og på den anden side mulighederne for håndværkene at holde håndværket i live, og tiltrække elever. De små håndværksfag udgør det man kalder den immaterielle kulturarv, og det er igennem udvikling og styrkelse af disse håndværkstraditioner, at man kan forstå og bygge videre på nutidens produkter, og derved synliggøre fagenes relevans.

Nordisk Råd

A 1473/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 09-00097-5

Rekommandationen fra 2007 lød på, at Nordisk Råd foreslog, at Nordisk Ministerråd igangsatte en udredning, som skulle afklare situationen for de små håndværksfag i Norden, og se på mulighederne for at etablere et nordisk samarbejde om oplæring og uddannelse i disse fag.

Nordisk Ministerråd svarede, at faguddannelse generelt har været og er et prioriteret område indenfor det nordiske samarbejde. Det har været på dagsordenen jævnlige, og der har været fokus på det bl.a. ved nedsættelse af en arbejdsgruppe, som skulle arbejde særskilt med faguddannelser ("yrkes"-opplæring). Videre blev der arrangeret en konference i marts 2009, hvor temaet var de små håndværksfags situation/muligheder for samarbejde, som Norge var vært for.

Nordisk Ministerråd mener, at de derved har besvaret rekommandationen. Det er Kultur- og Uddannelsesudvalget i Nordisk Råd uenig i. Vi vil have tiltag, der gør, at de små håndværksfag både kan sikres en fagligt god uddannelse samt et grundlag for at kunne ernære sig af håndværksudøvelsen. Dette kan ske med de 25 mio., der er befolkningsgrundlaget i Norden, men det kan dårligt lade sig gøre, for hvert enkelt af de nordiske lande alene som grundlag.

De mange rapporter og redegørelser, som er udarbejdet på området gennem mere end 25 år viser, at der er en del konkrete tiltag, som man med fordel kan igangsætte for at sikre håndværksfagenes stilling. De anbefalinger som "Spør i Norden" kom frem til, er delt af udøverne, og det blev gentaget på den ovennævnte konference.

Norge er langt fremme på området, og har etableret et sekretariat for "små og værneværdige fag", hvis opgave det er at sikre og videreføre håndværkskundskab, som kan være i færd med at forsvinde; at hæve kompetencerne i de traditionelle håndværksfag, som er specielt vigtige for kulturarvsbeskyttelse. Sekretariatet har et ansvar for de små håndværksfag som fører frem til svendebrev; de håndhæver en stipendiatordning for håndværkere, og de har ansvaret for det nationale register over håndværkere.

I dette register finder man en oversigt over de aktive udøvere af de små håndværksfag, både virksomheder, elever og håndværkere. Derved har både udøverne selv og andre interessenter mulighed for at finde frem til aktive udøvere, at samarbejde om projekter og at gøre opmærksom på deres færdigheder. Erfaringerne i Norge er gode med denne portal, og derfor bør Nordisk Ministerråd gå i front og etablere en nordisk portal for de små håndværksfag. Portalen bør ligge under det nordiske skolenet, ODIN, hvor alle uddannelsesprojekter under Nordisk Ministerråd præsenteres. Databasen skal være tilgængelig for alle uddannelsesvejledere på både folkeskoler og gymnasier.

En udfordring som de små håndværksfag har mødt er, at de elever som ønsker at dygtiggøre sig i et andet nordisk land, kun har fået mulighed for at have deres økonomiske støtte med i en periode på 8 uger. Da disse fag i forvejen er små, og har en begrænset tilgang af nye udøvere, mener Kultur- og Uddannelsesudvalget, at man på alle mulige måder bør understøtte uddannelse af nye udøvere. Det er en betingelse for at opnå reelle resultater i samarbejdet om at vedligeholde uddannelserne og de små håndværksfag generelt, at det bliver så let som muligt for dem som vil ta-

ge en uddannelse i et af disse fag, at gøre det. Derfor bør eleverne have mulighed for at søge stipendiater på op til to års varighed.

Som nævnt ovenfor, er de små håndværksfag en del af den immaterielle kulturarv. To af de nordiske lande – Island og Norge – har underskrevet UNESCOs konvention om den immaterielle kulturarv, Danmark forventes at gøre det sommeren 2009 og Sverige inden udgangen af 2009. 47 lande har ratificeret konventionen.

I konventionen bliver der pointeret, at den immaterielle kulturarv er meget skrøbelig, og at det i de senere år er blevet en af hovedprioriteterne i det internationale samarbejde at bevare den immaterielle kulturarv. Siden de små håndværksfag er i fare for at dø ud, ville det være logisk med en indsats på nordisk plan for at bevare dem, da problemet er fælles for de nordiske lande.

Kultur- og Uddannelsesudvalget mener, at Nordisk Ministerråd bør etablere et fast samarbejdsorgan til at varetage opgaven. Det er ydermere nødvendigt at inddrage ikke kun uddannelsessektoren men også kultur- og erhvervsmyndigheder i opgaven. Samarbejdsorganet (sekretariatet) skal have til opgave at knytte alle disse aktører sammen, og udarbejde strategier for en holistisk nordisk tilgang til bevarelse af de små håndværksfag.

3. Konklusjon

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at Nordisk Ministerråd opretter en fælles database baseret på den norske model, hvor alle nordiske håndværksfag kan registrere sig, både håndværkere, elever og virksomheder

at de relevante myndigheder i landene sikrer, at elever som ønsker det, skal have mulighed for at tage op til to års studie-/praktikophold i et andet nordisk land, og have mulighed for at få sin økonomiske støtte med, altså et taxametersystem for studiefinansiering samt en transportstøtteordning

at der bliver etableret et forpligtende samarbejde på uddannelsesområdet for disse områder, hvor næringslivet og kulturlivet er aktive partnere

at der etableres et samarbejdsorgan som anbefalet i rapporten "Spor i Norden"

Torshavn den 26. august 2009

Risto Autio (cent)
Bente Dahl (RV), næstformand
Inger S. Enger (Sp),
Monica Green (S),
Britt Hildeng (A),

Katrin Dahl Jakobsen (Javnaðar-
flokkurin)
Mogens Jensen (S), formand
Fredrik Karlström (ObS)
Gunilla Tjernberg (kd),
Andreas Uldum (D),

Nordisk Råd

A 1473/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 09-00097-5